

Aarhus byråds journalsager (J. Nr. 98-1909)

Originalt emne

Observatoriet Ole Rømer

Observatorium

Indholdsfortegnelse

- 1) [Byrådsmødet den 6. maj 1909](#)
- 2) [Byrådsmødet den 3. juni 1909](#)
- 3) [Byrådsmødet den 19. august 1909](#)

Uddrag fra byrådsmødet den 6. maj 1909 - side 22

[Til første side](#)

[Klik her for at åbne den oprindelige kilde](#)

(J. Nr. 98-1909)

Indstilling fra Skovudvalget om Bemyndigelse til at forhandle videre med Astronom Fr. Krüger, Altenburg, om Oprettelse af et astronomisk Observatorium paa Marselisborg Mark paa Grundlag af et foreliggende foreløbigt Udkast til Overenskomst.

Formanden meddelte, at Udvalget efter den det givne Bemyndigelse havde ført Forhandlinger med Fr. Krügers befuldmægtigede, Overlærer A. Müller, og at man var naaet til den foreliggende Overenskomst, som Udvalget ønskede at forelægge det ny Byraad for at opnaa Bemyndigelse af dette til at forhandle videre paa Grundlag deraf.

Overenskomsten var nu noget anderledes end tidligere, idet der var taget visse Forbehold angaaende Observatoriets økonomiske Drift, og idet at Udgiften var ansat noget højere nemlig til 25000 Kr. Hvis Udvalget fik den ønskede Bemyndigelse, vilde der senere komme Indstilling og Planer angaaende Observatoriet og dets Beliggenhed.

(J. Nr. 98-1909)

Indstilling fra Skovudvalget angaaende Opførelse af et Observatorium paa Marselisborg Mark, bilagt med følgende Udkast til Overenskomst imellem Astronom Friedrich Krüger, Altenburg, og Aarhus Byraad:

1.

Jeg undertegnede Astronom Friedrich Krüger skænker Staden Aarhus samtlige de astromiske Instrumenter og Hjælpemidler, som jeg i Følge efterstaaende Specifikation nu ejer, og dem, som maatte komme i min Besiddelse, saa længe jeg i Følge denne Overenskomst er Direktør for Observatoriet i Aarhus.

For Tiden ejer jeg:

1. 1 Dobbeltrefraktor med Biapparater,
2. 1 Reflektor,
3. 1 Passageinstrument,
4. 1 Kometsøger,
5. 1 astronomisk Pendulur,
6. fotografiske Objektiver, 7. optiske Hjælpeapparater, f. Eks. Polariskop, Spektroskop etc., Kronometer,
8. 1 Jernobservationskuppel (c. 6,3 m.),
9. forskellige fotografiske Apparater og Hjælpemidler,
10. et Bibliotek af astronomiske Værker.

2.

Byen Aarhus forpligter sig til at holde det saaledes af mig nu eller i Fremtiden skænkede samlet som en videnskabelig Institution under Navnet:

Aarhus Bys astronomiske Observatorium "Ole Rømer".

3.

Aarhus By afgiver til dette Observatorium vederlagsfrit for medundertegnede Krüger det Grundstykke, som nærmere findes angivet paa vedhæftede Rids.

4.

Aarhus By afholder saavel nu som i Fremtiden alle Omkostningerne ved Opførelse og Indrettelse af alle egentlige Observatoriebygninger. Ved Opførelse af Bygninger paa Byens Grund i Observatoriets Nærhed (indenfor 4- 500 m.) paaliviler det Kommunen saa vidt muligt at drage Omsorg for, at Observatoriets lagttagelser ikke vanskeliggøres ved saadanne Bygninger.

5.

Aarhus By bevilger til Bygningen af Observatoriet en Sum af 25000 (fem og tyve Tusinde) Kroner. Skulde hele denne Sum ikke gaa med til Opførelsen af de nævnte Bygninger, skal Resten sættes paa Rente, og det aarlige Rentebeløb bliver efter Behov anvendt til Forbedring og Udvidelse af Observatoriet.

Byen afholder de aarlige Omkostninger til Vedligeholdelse af Observatoriebygningerne og ved Driften (jfr. dog § 12, næstsidste Punktum), som ogsaa Omkostningerne ved Brandforsikring af de til selve Observatoriet hørende Bygninger, af Instrumenterne etc, samt endelig ogsaa Omkostningerne ved Anskaffelsen af fotografiske Plader og Abonnement paa astronomiske Tidsskrifter.

6.

Krüger opfører for egen Regning paa Observatoriets Grund en Beboelse (Villa til 1 Familie). Tegningerne forelægges Byraadet til Godkendelse.

7.

Efter Krügers Død er Byen forpligtet til at købe det nævnte Beboelseshus af hans Bo eller Arvinger til en Pris (for Bygningen, uden den Grund, hvorpaa den staar), som i Mangel af mindelig Overenskomst fastsættes af uvildige, af Retten dertil udmeldte Vurderingsmænd.

Det samme gælder, dersom Krüger skulde opgive Stillingen som Direktør i Henhold til § 10, andet og tredje Stykke.

8.

Byen kan til enhver Tid mod Udredelse af Krügers egne Omkostninger erhverve Beboelseshuset til Indlemmelse i Observatorieinstitutionen.

9.

Observatoriets økonomiske Bestyrelse, derunder Bestyrelsen af de Pengemidler, som skænkes Observatoriet af offentlige Institutioner eller private, skal være underlagt Byraadet. Dette vælger dertil et Udvalg, bestaaende af 3 Medlemmer. Saa længe Krüger er Observatoriets Direktør, er han selvskrevet Medlem af Udvalget, saa at Byraadet kun vælger 2 Medlemmer.

10.

Krüger vedbliver at være Direktør for Observatoriet for Livstid.

Dog kan han til enhver Tid frivillig opgive denne Stilling.

Skulde Krüger blive uhelbredelig syg eller væsentlig misligholde de af ham ved denne Overenskomst paatagne Forpligtelser, f. Eks. ved i væsentlig Grad at forsømme de til Observatoriets Ledelse hørende Arbejder, kan Byraadet med $\frac{1}{2}$ Aars Varsel opsige ham til Fratrædelse af Stillingen.

Kan eller vil Krüger ikke mere have Ledelsen, som ogsaa efter hans Død, besættes Pladsen med en anden Astronom. Ved Valget af en saadan tages Direktøren for Statens (Københavns Universitets) Observatorium med paa Raad.

11.

Observatoriets Opgave er i første Række videnskabelig.

Det skal fremfor alt arbejde i de variable og farvede Stjerner og Solens Astrofysik.

Der tilstræbes Oprettelsen af en geofysisk Afdeling, herunder først og fremmest og snarest muligt Grundlæggelsen af en Jordskælvsstation. Paa Grund af en saadan Institutions almene videnskabelige Betydning som Landsanstalt maa man søge at opnaa Statens Medvirkning.

Endelig stilles Observatoriet i Ungdommens Undervisnings og Folkeoplysningens Tjeneste.

(Den Maade, hvorpaa man søger at løse disse Opgaver, angives nærmere i et Prospekt, som Direktøren udarbejder og Byraadet godkender).

Hvis der mellem Byens Embedsmænd findes Personer, der maatte attraa særlig Uddannelse i de Opgaver, som Observatoriet stiller sig, skal dette, for saa vidt de paagældende have den fornødne Fordannelse (matematisk, naturvidenskabelig etc.) uden Vederlag give den fornødne Vejledning. Dog er Observatoriet ikke forpligtet til at have mere end een Lærling ad Gangen paa denne Betingelse.

Byen er indtil videre ikke forpligtet til at bære Udgifterne ved videnskabelig Medhjælp ved Observatoriet.

Det er i givet Tilfælde Krüger tilladt ved Læreanstalterne i Aarhus i beskedent Omfang at overtage Lærervirksomhed i de eksakte Naturvidenskaber (Fysik, Mathematik, Astronomi).

Formanden erindrede om, at Sagen flere Gange før havde foreligget, og at Byraadet hver Gang enstemmigt havde bemyndiget Udvalget til at forhandle videre med Hr. Krüger om Vilkaarene. Disse forelaa nu i endelig Form, tiltraadt saavel af Hr. Krüger som af Udvalget, og ventede kun Byraadets Approbation. Han gennemgik derefter Overenskomstens Hovedpunkter og udtalte, at den udsete Plads var meget gunstigt beliggende, højt og frit, og at den, da den laa op mod Byens Skel, ikke vilde gribe forstyrrende ind i Planerne for Marselisborgs Terrænets Udnyttelse. Arkitekten havde rent foreløbig paa Skizzen angivet Bygningernes Beliggenhed og Adgang til Observatoriet.

Indstillingen vedtoges.

Uddrag fra byrådsmødet den 19. august 1909 - side 2

[Til første side](#)

[Klik her for at åbne den oprindelige kilde](#)

(J. Nr. 98-1909)

Indenrigsministeriets Samtykke til, at Kommunen uden Vederlag overlader Astronom Friedrich Krager af Altenburg et Areal til Opførelse af et Observatorium.

Formanden meddelte, at Ministeriet i Overenskomsten med Krager ønskede en Tilføjelse om, at Arealet falder tilbage til Kommunen, hvis Driften af Observatoriet maatte ophøre. Da Arealet i Virkeligheden vedblivende tilhørte Kommunen, kunde der ikke siges noget om, at det skulde falde tilbage til denne. Nogen reel Vanskelighed vilde Ministeriets Ønske

imidlertid næppe volde, men man kunde jo rette en Forespørgsel til Ministeriet.

Til Efterretning.

